

Питання з історії України для вступних випробувань

Тема 1. Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.

Люблінська унія та її вплив на українські землі.

Зміни в соціальній структурі українського суспільства.

Виникнення Запорозької Січі.

Повстання 1590-х рр.

Братський рух. Утворення УГКЦ. Культура й духовність.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1556 – 1561рр. – створення Пересопницького Євангелія; 1556р. – заснування князем Дмитром Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої – відомої Січі; 1569р. – Люблінська унія: утворення Речі Посполитої; 1586р.– утворення першої братської (слов'яно-греко-латинської) школи у м. Львів; 1596р. – Берестейська церковна унія: утворення Української греко-католицької церкви (УГКЦ);
- персоналії: Василя-Костянтина Костянтиновича Острозького. Дмитра Вишневецького, Криштофа Косинського, Северина Наливайка, Івана Федоровича, Герасима Смотрицького, Іпатія Потія, Мелетія Смотрицького;
- значення понять і термінів: «воєводство», «низове козацтво», «реєстрове козацтво», «городове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «кошовий отаман», «гетьман», «клейноди», «Українська греко-католицька церква», «братство», «полемічна література»;
- історично-культурні пам'ятки: мініатюри Пересопницького Євангелія – 1556 – 1561 рр.; Острозький замок: Кругла (Нова) вежа – кінець XVI ст.; ансамбль площі Ринок у м. Львів: Чорна Кам'яниця – кінець XVI ст., будинок Корнякта – 1580р.; євангеліст Лука: гравюра з львівського «Апостола» – 1574р.

Тема 2. Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.

Зміни в соціально-економічному житті.

Морські походи козаків.

Участь українського козацтва у війнах Речі Посполитої проти Московського царства та Османської імперії.

Козацькі повстання 1620 – 1630-х рр.

«Ординація Війська Запорозького...».

Культура. Відновлення вищої православної церковної ієрархії 1620р.

Духовність.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1618р. – похід козаків під проводом гетьмана Петра Конашевича–Сагайдачного на м. Москва; 1621р. – Хотинська битва; 1625р. – Куруківська угода; 1632р. – «Пункти для заспокоєння руського народу», утворення Київської колегії; 1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні;
- персоналії: Петра Конашевича-Сагайдачного, Тараса Федоровича. Івана Сулими, Йова Борецького, Петра Могили;
- значення понять і термінів: «фільварок», «кріпак», «панщина», «Золотий спокій»;
- історично-культурні пам'ятки: ансамбль Успенської церкви у м. Львів: церква Успіння – 1591 – 1629 рр., вежа Корнякта – 1572 – 1578рр., каплиця Трьох Святителів – 1578р.; ансамбль кафедрального костелу у м. Львів: каплиця Боїмів – 1609 – 1617 рр.; портрет Петра Конашевича–Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного» – 1622р.; замок у с. Підгірці (Львівська область) – 1635 – 1640рр.; Іллінська церква у с. Суботів – 1656р.

Тема 3. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.

Національно-визвольна війна українського народу.

Зміни в суспільно-політичному житті.

Утворення української козацької держави – Війська Запорозького.

Внутрішньо– та зовнішньополітична діяльність уряду Богдана Хмельницького.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1648р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649р. – Зборівська битва, Зборівський договір; 1651р. – Берестецька битва, Білоцерківський договір; 1652р. – Батозька битва; 1653р. – Жванецька облога, Кам'янецький договір; 1654р. – Переяславська рада, українсько–московський договір («Березневі статті»); 1656р. – московсько-польське Віденське перемир'я;
- персоналії: Богдана Хмельницького, Івана Богуна, Адама Кисіля;
- значення понять і термінів: «національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина», «покозачення»

Тема 4. Козацька Україна наприкінці 50 – 80–х рр. XVII ст.

Внутрішньо– та зовнішньополітична діяльність гетьманів козацької України 50 – 80-х рр. XVII ст.

Занепад Правобережжя.

Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1658р. – Гадяцький договір; 1659р. – Конотопська битва; 1667р. – Андрусівське перемир'я; 1669р.– Корсунська угода, визнання Правобережною Гетьманщиною протекторату Османської імперії; 1681р.– Бахчисарайський мирний договір; 1686р. – «Вічний мир» між Московським царством і Річчю Посполитою, підпорядкування Київської митрополії Московському патріархатові;
- персоналії: Івана Виговського, Юрія Немирича, Юрія Хмельницького, Павла Тетері, Івана Брюховецького, Петра Дорошенка, Івана Сірка, Дем'яна Многогрішного, Івана Самойловича;

- значення понять і термінів: «Руїна», «Великий згін», «Чигиринські походи»

Тема 5. Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.

Гетьманщина в 1687 – 1709рр.

Повстання під проводом Семена Палія (1702 – 1704рр.).

Північна війна і Україна.

Внутрішньополітична діяльність гетьманів козацької України 20 – 30-х рр. XVIII ст.

Обмеження автономії Гетьманщини. Діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду» (1734 – 1750рр.).

Культура. Києво-Могилянська академія. Духовність.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1708р. – українсько-шведський союз, зруйнування Батурина; 1709р. – зруйнування московитськими військами Чортомлицької Січі, Полтавська битва; 1710р. – «Конституція;…» Пилипа Орлика; 1713р. – ліквідація козацтва на Правобережній Україні; 1734р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі;
- персоналії: Івана Мазепи, Семена Палія. Костя Гордієнка. Пилипа Орлика. Івана Скоропадського, Павла Полуботка, Данила Апостола, Феофана Прокоповича;
- значення понять і термінів: «конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «змосковщення/зросійщення», «козацьке бароко», «козацький літопис»;
- історично-культурні пам'ятки: портрет Богдана Хмельницького авторства Вільгельма Гондіуса – середина XVII ст.; Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в м. Чернігів – 1679 – 1689рр.; Покровський собор у м. Харків – 1689р.; ікона «Покров Богородиці» (з портретом Богдана Хмельницького) – перша, половина XVIII ст.; оборонна синагога в м. Жовква – 1692 – 1698 рр.; Георгіївська церква Видубицького монастиря в м. Київ – 1696 – 1701 рр.; Преображенська церква у с. Великі Сорочинці – 1732р.; ікона Йова

Кондзелевича «Вознесіння Христове» з іконостасу церкви Воздвиження Чесного Хреста монастиря Скит Манявський; гравюра Івана Мигури «Іван Мазепа серед своїх добрих справ» – 1706р.

Тема 6. Українські землі в другій половині XVIII ст.

Внутрішня політика останнього очільника Гетьманщини.

Діяльність Другої Малоросійської колегії.

Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Ліквідація Запорозької Січі.

Ліквідація автономії Гетьманщини.

Опришківський та гайдамацький рухи.

Зміни в політичному становищі Правобережної України та західноукраїнських земель після поділів Речі Посполитої (1772, 1793, 1795 рр.).

Реформи Марії Терезії та Йосифа II та їх вплив на українські землі. Культура й духовність.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1764р. – остаточна ліквідація посади гетьмана; 1768р. – Коліївщина; 1775р. – остаточна ліквідація Запорозької Січі; 1780 – 1782 рр. – ліквідація особистої залежності селян в Австрійській імперії; 1783р. – закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України; 1783р. – підкорення Російською імперією Кримського ханства;
- персоналії: Кирила Розумовського. Петра Калнишевського, Олекси Довбуша, Максима Залізняка, Івана Гонти, Григорія Сковороди, Артема Веделя, Івана Григоровича-Барського;
- значення понять і термінів: «опришок», «Нова (Підпільненська) Січ», «паланка», «зимівник», «Задунайська Січ», «гайдамака», «Коліївщина»;
- історично-культурні пам'ятки: собор святого Юра у м. Львів – 1744 – 1762 рр.; Андріївська церква у м. Київ – 1747 – 1757рр.; ратуша в м. Бучач – 1751р.; Покровська церква в м. Київ – 1766р.; Троїцький собор у м. Новомосковськ (архітектор Яким Погрібняк) – 1775 – 1780 рр.; Успенський собор Почаївської лаври– 1771 – 1783рр.; палац Кирила Розумовського в м. Батурин – 1799–1803

рр., сучасний вигляд; скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у м. Львів (скульптор Йоганн Пінзель).

Тема 7. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний поділ українських земель у складі Російської імперії.

Українське національне відродження: початок, періоди й особливості.

Відновлення українського козацтва в час французько-російської війни.

Кирило-Мефодіївське братство.

Поширення в Україні російського та польського суспільних рухів.

Початок промислового перевороту.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1798р. – видання «Енеїди» Івана Котляревського; 1828р. – ліквідація Задунайської Січі; грудень 1825 – січень 1826рр. – повстання Чернігівського полку; 1830 – 1831рр. – польське визвольне повстання; 1840р. – перше видання «Кобзаря» Тараса Шевченка; 1846 – 1847рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського братства;
- персоналії: Івана Котляревського, Устима Кармалюка, Тараса Шевченка, Миколи Костомарова, Пантелеймона Куліша;
- значення понять: і термінів: «нація», «національне відродження», «національна ідея», «масон», «промисловий переворот».

Тема 8. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – в першій половині XIX ст.

Адміністративно–територіальний поділ західноукраїнських земель.

Початок національного відродження. Діяльність «Руської трійці». Альманах «Русалка Дністровая».

Західноукраїнські землі в європейській революції 1848 – 1849рр. Діяльність Головної Руської Ради (1848 – 1851рр.). Досвід парламентаризму.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1816р. – створення освітнього товариства галицьких греко-католицьких священиків; 1833 – 1837рр. – діяльність «Руської трійці»; 1837р. – видання «Русалки Дністрової»; 1848р. – скасування панщини в Галичині, створення Головної Руської Ради, видання першої українськомовної газети «Зоря Галицька»; .
- персоналії: Івана Могильницького, Маркіяна Шашкевича, Івана Вагилевича, Якова Головацького, Олександра Духновича, Лук'яна Кобилиці;
- значення понять і термінів: «будителі», «революція», «Весна народів».

Тема 9. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.

Освіта, наука, література, образотворче мистецтво, архітектура. «Історія русів».

Галицько-руська матиця.

Собор руських вчених.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1805р. – відкриття університету в м. Харків; 1834р. – відкриття університету в м. Київ; 1839р. – ліквідація царською владою греко-католицької церкви на Правобережжі;
- персоналії: Василя Каразіна, Петра Гулака-Артемівського, Григорія Квітки-Основ'яненка, Михайла Максимовича, Михайла Остроградського;
- значення понять і термінів: «класицизм», «романтизм»;
- історично-культурні пам'ятки: будівля Київського університету – 1837 – 1843рр.; картина Василя Тропініна «Дівчина з Поділля»; картини Тараса Шевченка «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з серії «Живописна Україна»; пам'ятник князю Володимирі в м. Київ – 1853р.; пам'ятник градоначальнику та генерал-губернатору Арману де Рішельє в м. Одеса: (скульптор Іван Мартос) – 1828р.; картина Василя Штернберга «Садіба Г.С.Тарновського в Качанівці» – 1837р.

Тема 10. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.

Події Кримської війни 1853 – 1856рр. на українських землях та поразка Російської імперії.

Реформи 1860 – 1870-х рр. і процеси модернізації в Україні. Українські підприємці. Політика російського царизму щодо України.

Розвиток громадівського руху. Журнали «Основа», «Громада», «Київська старина».

Діяльність «Південно-Західного відділу Російського географічного товариства» (1873 – 1876рр.). Братство тарасівців.

Національне відродження кримськотатарського народу.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 19 лютого 1861р. – царський маніфест про скасування кріпосного права в Російській імперії; 1863р. – Валуєвський циркуляр; 1863–1864рр. – польське національно–визвольне повстання; 1876р. – Емський указ; ...
- персоналії: Володимира Антоновича, Олександра Кониського, Михайла Драгоманова, Павла Чубинського, Бориса Грінченка, Ісмаїла Гаспринського;
- значення понять і термінів: «Київська козаччина», «земство», «громадівський рух».

Тема 11. Українські землі у складі Австро–Угорщини в другій половині XIX ст.

Політика австрійського уряду щодо західноукраїнських земель.

Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта». Українські видання: «Правда», «Діло», «Записки Наукового товариства імені Шевченка».

Розвиток кооперативного руху. Трудова еміграція.

Політизація українського національного руху та утворення перших політичних партій.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1868р. – створення у м. Львів товариства «Просвіта»; 1873р. – створення у м. Львів Літературного товариства імені Тараса Шевченка (від 1892р. – Наукове товариство імені Тараса Шевченка); 1890р. – створення Русько-української радикальної партії; 1899р. – створення Української національно–демократичної партії та Української соціал–демократичної партії;
- персоналії: Юліана Романчука, Юліана Бачинського, Івана Франка, Олександра Барвінського, Юрія Федьковича;
- значення понять і термінів: «трудова еміграція», «кооперація», «українофіли», «народовці», «радикали», «партія», «нова ера»

Тема 12. Культура України в другій половині XIX – на початку XX ст.

Піднесення української культури.

Розвиток освіти, науки, літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва.

Українські підприємці-благодійники.

Релігія і церква.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1865р. – відкриття Новоросійського університету; 1875р. – відкриття Чернівецького університету;
- персоналії: Іллі Мечникова, Івана Пулюя, Агатангела Кримського, Дмитра Яворницького, Лесі Українки, Марка Кропивницького, Миколи Садовського, Марії Заньковецької, Михайла Вербицького, Миколи Лисенка, Соломії Крушельницької, Богдана Ханенка. Василя Смиренка;
- значення понять і термінів: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»;
- історично-культурні пам'ятки: резиденція православних митрополитів Буковини і Далмації в м. Чернівці – 1864 – 1882рр.; Володимирський собор у м. Київ – 1862 – 1896рр.; будівля оперного театру в м. Одеса – 1884 – 1887рр.; будинок з химерами в м. Київ – 1901 – 1903рр.; будинок Полтавського губернського земства – 1903 – 1908рр.; будинок страхового товариства

«Дністер» у м.Львів – 1905 – 1906рр.; пам'ятник Богдану Хмельницькому в м. Київ (скульптор Михайло Микешин) – 1888р.; картина Миколи Пимоненка «Святочне Ворожіння» – 1888р.; картина Сергія Васильківського «Козаки в степу» – 1890р.; картина Іллі Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» – 1880 – 1891 рр.; картина Івана Труїла «Портрет Лесі Українки» – 1900р.; картина Олександра Мурашка «Дівчина в червоному капелюсі» – 1902 – 1903рр.

Тема 13. Українські землі у складі Російської імперії в 1900 – 1914рр.

Утворення монополістичних об'єднань в Україні.

Земельна реформа Петра Столипіна та її вплив на Україну.

Консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини.

Самостійницька й автономістська течії в національному русі.

Події революції 1905 – 1907рр. в Україні.

Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах.

Діяльність «Просвіти».

Посилення російського імперського наступу на Україну в 1907 – 1914рр.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1900р. – створення Революційної української партії (РУП); 1908р.– створення Товариства українських поступовців (ТУП); 1905р. – створення першої в Наддніпрянській Україні «Просвіти»;
- персоналії: Євгена Чикаленка, Миколи Міхновського, В'ячеслава Липинського;
- значення понять і термінів: «монополія», «хутір», «відруб», «чорносотенець», «страйк».

Тема 14. Українські землі у складі Австро-Угорщини в 1900 – 1914рр.

Становище промисловості та сільського господарства.

Радикалізація українського політичного руху.

Вплив УГКЦ на формування національної свідомості населення західноукраїнських земель.

Учень/учениця має знати:

- дати подій: 1900р. – обрання Андрея Шептицького митрополитом УГКЦ; 1907р. – впровадження в Австро-Угорській імперії загального виборчого права для чоловіків;
- персоналії: Андрея Шептицького, Івана Боберського, Кирила Трильовського;
- значення поняття «загальне виборче право»